

**Тэмы практычных заняткаў
па дысцыпліне “Музеі горада на Беларусі”
для студэнтаў 4 курса спецыяльнасці “Музейная справа і ахова
гісторыка-культурнай спадчыны”**

Заг. каф. А. Р. Яшчанка

Тэма 1 Крыніцы вывучэння гарадоў Беларусі і музейнай справы.

- 1 Летапісы як крыніцы для даследавання гісторыі і культуры гарадоў Беларусі.
- 2 Заканадаўчыя матэрыялы па гісторыі і культуры гарадоў Беларусі перыяду ВКЛ і Рэчы Паспалітай.
- 3 Адлюстраванне гарадской гісторыі і культуры ва ўспамінах, мемуарах.
- 4 Статыстычныя крыніцы, іх патэнцыял для характарыстыкі гісторыі і культуры гарадоў Беларусі (XIX – XX ст.).

Тэма 2 Гарадскія тыпы на Беларусі. Адзенне гараджан і яго калекцыі ў музеях

- 1 Адзенне гараджан (да XIV). Калекцыі адзення гараджан у музейных зборах Беларусі. Рэканструкцыі касцюма.
- 2 Адзенне гараджан (XIV – XVIII ст.). Калекцыі адзення гараджан у музейных зборах Беларусі. Рэканструкцыі касцюма.

Тэма 3 Добраўпарадкаванне гарадскога асяроддзя Беларусі і паказ відаў гарадоў у музеях.

- 1 Развіццё транспарту ў гарадах Беларусі: чыгунка, водны і паветраны транспарт. Гісторыя цягніка, водных транспартных сродкаў і самалета. Чыгуначныя і водныя вакзалы, аэрапорты ў гарадах Беларусі. Раскрыццё тэмы ў музеях рэспублікі.
- 2 Развіццё сувязі ў гарадах Беларусі (паслугі сувязі: пошта, тэлефон, тэлеграф). Адлюстраванне тэмы ў музеях рэспублікі.

Тэма 4 Інтэр’еры жылля гараджан і іх рэчыўнае насычэнне: мэбля, тканіны і асвятленне.

- 1 Вулічнае і хатняе асвятленне ў гарадах Беларусі ў розныя гістарычныя перыяды. Асвятляльныя прыборы ў музейных калекцыях Беларусі.
- 2 Мастацкія тканіны ў дамах гараджан і іх прадстаўленасць у музеях Беларусі. Дываны ў гарадскіх інтэр’ерах, гісторыя стварэння дываноў у Віцебску і Брэсце.
- 3 Вырабы (у тым ліку дэкаратыўныя) з дрэва, каменя і метала, іншых матэрыялаў у розныя гістарычныя эпохі, іх адлюстраванне ў музеях Беларусі.

Тэма 5 Інтэр’еры жылля гараджан і іх рэчыўнае насычэнне: посуд, адлюстраванне сістэмы харчавання гараджан у музейных зборах.

- 1 Вырабы (у тым ліку дэкаратыўныя) са шкла, керамікі і косці, іх прадстаўленасць у экспазіцыях. Гісторыя шклозавода “Нёман” і яго вырабы. Радашковіцкая кераміка.

2 Адлюстраванне сістэмы харчавання ў музеях Беларусі (этыкеткі, упакоўка, посуд для прадуктаў і напояў і інш.). Гісторыя некаторых прадуктаў харчавання і напояў. Гісторыя асобных кропак грамадскага харчавання ў гарадах Беларусі і іх музеефікацыя.

Тэма 6 Інтэр’еры жылля гараджан і іх рэчыўнае насычэнне: гадзіннікі, музычныя інструменты, культавыя прадметы.

- 1 Культавыя прадметы хрысціян, іудзеяў, мусульман Беларусі.
- 2 Прадметы культу ў музеях Беларусі.

Тэма 7 Горад Мінск: гісторыя і культура. Адлюстраванне гісторыі і культуры Мінска і гарадоў Мінскай вобласці ў музейных экспазіцыях

- 1 Гарады Мінскай вобласці: гісторыя і культура.
- 2 Адлюстраванне гісторыі і культуры гарадоў Міншчыны ў музейных экспазіцыях.

Тэма 8 Гарады Брэсцкай, Віцебскай, Гродзенскай і Магілёўскай абласцей: гісторыя і культура. Адлюстраванне іх гісторыі і культуры ў музейных экспазіцыях Беларусі.

- 1 Горад Гродна: гісторыя і культура. Адлюстраванне гісторыі і культуры Гродна ў музейных экспазіцыях
- 2 Гарады Гродзеншчыны: гісторыя і культура. Адлюстраванне гісторыі і культуры гарадоў Гродзенскай вобласці ў музейных экспазіцыях.

Тэма 9 Горад Гомель: гісторыя і культура. Адлюстраванне гісторыі і культуры Гомеля і гарадоў Гомельскай вобласці ў музейных экспазіцыях.

- 1 Гісторыя і культура Гомеля.
- 2 Музей гісторыі Гомеля: гісторыя і перспектывы развіцця.

Тэма 10 Выдатныя гараджане Беларусі і паказ іх уклада ў развіццё гісторыі і культуры музейнымі ўстановамі краіны.

- 1 Выдатныя гараджане Беларусі ў мінулым і сучаснасці.
- 2 Адлюстраванне дзейнасці выдатных гараджан Беларусі ў музейных экспазіцыях.

Літаратура

Асноўная:

- 1 Грамадскі быт і культура гарадскога насельніцтва Беларусі / В.К. Бандарчык [і інш.] ; пад рэд. В.К. Бандарчыка. – Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – 248 с.
- 2 Дзяржаўны каталог музейнага фонду Рэспублікі Беларусь / <http://www.dkmf.by>
- 3 Культура Беларусі: энцыклапедыя / Рэдкал. У.У. Андрэвіч (гал. рэд.). Тт. 1 – 6. – Мінск : БелЭн імя п. Броўкі, 2010 - 2015.
- 4 Яшчанка А.Р. Гомель у другой палове XIX – пачатку XX ст.: Гісторыка-этнаграфічны нарыс / А.Р. Яшчанка. – Гомель, 1997. – 80 с.
- 5 Яшчанка А.Р. Побыт гараджан Беларусі ў канцы XIX – пачатку XX ст. // Нарысы гісторыі культуры Беларусі. Т. 2. Культура гарадоў X – пачатку XX ст. / НАН Беларусі, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы; А.І. Лакотка, В.Г. Дранкевіч

В.Г., В.М. Бялявіна [і інш.]; А.І. Лакотка (гал. рэд.). – Мінск : Бел. навука, 2014. - С. 152-205.

6 Яшчанка А.Р. Добраўпарадкаванне і сфера паслуг ў канцы XIX – пачатку XX ст. // Нарысы гісторыі культуры Беларусі. Т. 2. Культура гарадоў X – пачатку XX ст. / НАН Беларусі, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы; А.І. Лакотка, В.Г. Дранкевіч В.Г., В.М. Бялявіна [і інш.]; А.І. Лакотка (гал. рэд.). – Мінск : Бел. навука, 2014. - С. 206-235.

7 Яшчанка А.Р. Адукацыя ў гарадах Беларусі ў XIX – пачатку XX ст. // Нарысы гісторыі культуры Беларусі. Т. 2. Культура гарадоў X – пачатку XX ст. / НАН Беларусі, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы; А.І. Лакотка, В.Г. Дранкевіч В.Г., В.М. Бялявіна [і інш.]; А.І. Лакотка (гал. рэд.). – Мінск : Бел. навука, 2014. - С. 292-319.

8 Яценко, О.Г. Гомель православный (вторая половина XIX — начало XX века) : исторический очерк / О. Г. Яценко. — Минск : Четыре четверти, 2018. — 60 с.

Дадатковая:

9 Беларусы : У 13 т. / В.К. Бандарчык, М.Ф. Піліпенка, А.І. Лакотка. – Мінск : Беларуская навука, 1995-2007. – Т. 6 : Грамадскія традыцыі / В.М. Бялявіна [і інш.]. – 2002. – 606 с. (і іншыя тамы гэтай серыі)

10 Беларусы / отв. ред. В. К. Бондарчик [и др.] – М. : Наука, 1998. – 503 с.

11 Бялявіна В.М., Ракава Л.В. Жаночы касцюм на Беларусі / В. М. Бялявіна [і інш.]. – Мінск : Беларусь, 2007. – 351 с.

12 Бялявіна В.М., Ракава Л.В. Мужчынскі касцюм на Беларусі / В. М. Бялявіна [і інш.]. – Мінск : Беларусь, 2007. – 303 с.

13 Гарады Беларусі ў кантэксте палітыкі, эканомікі, культуры: зб. навук. артык. / ГрДУ імя Я Купалы; рэкал.: И.П. Крэнь, И.В. Соркина (адк. рэд.) [і інш.]. – Гродна : ГрДУ, 2007. – 403 с.

14 Гарады і вёскі Беларусі: Энцыклапедыя / рэдкал.: Г.П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 2004-2016. - Тт. 1-10.

15 Гісторыя Беларусі. Энцыклапедыя. У 6-ці тт. (артыкулы, прысвечаныя асобным гарадам)

16 Гомель. Энцыклапедычны справочнік / Беларус. Сов. Энцикл.; редкол.: И.П. Шамякин [и др.]. – Минск : БелСЭ, 1990. – 527 с.

17 Изменения в быту и культуре городского населения Белоруссии / В. К. Бондарчик [и др.]; под ред. В. К. Бондарчика. – Минск : Наука и техника, 1976. – 111 с.

18 Калачова І. І. Этнакультурныя працэсы ў гарадской сям’і беларусаў у апошняй трэці XX – пачатку XXI ст. – Мінск : Беларус. навука, 2009. – 266 с.

19 Кірычэнка В. Мінск. Гістарычны партрэт горада. 1953 – 1959. – Мінск, 2006.

20 Лебина Н.Б. Энциклопедия банальностей. Советская повседневность: контуры, символы, знаки. – СПб. : «Дмитрий Буланин», 2006. – 444 с.

21 Мазыр. 850 год: У 3-х т. - Т. 1. Мазыр: гісторыя і сучаснасць / С.В. Целяпень, Т.А. Нікіціна, А.Р. Бобр і інш. – Гомель : «Сож», 2005. – 352 с.

22 Музеі Беларусі - Музеи Беларуси / Пад рэд. Г.П. Пашкоў [і інш.]. - Мінск: БелЭн, 2008. – 559 с.

23 Памяць: Гісторыка-дакументальная хроніка Мазыра і Мазырскага раёна / Уклад. М.А. Капач, В.Р. Феранц. – Мінск : Мастацкая літаратура, 1997.- 574 с. (і іншыя кнігі гэтай серыі)

24 Шыбека, З.В., Шыбека С.Ф. Мінск: Старонкі жыцця дарэвалюцыйнага горада. – Мінск: Полымя, 1994. – 341 с.